

Kritika zunanje politike Chamberlainove vlade

HALIFAX IZSTOPI IZ KABINETA?

18. avg. — Zunanja politika ministrskega predsednika Chamberlaina dobiva udarce od strani fašistične Italije in Nemčije. V Londonu so prišli prireditelji govornice o zunanji politiki premijerjem in zunanji ministrom Halifaxom. Halifax je spoznal, da je imel prednik, Anthony Eden, ki je bil uradni Chamberlainov zavezanec, bolj odločno proti diktatorskim državam. Halifax je bil zdaj informiran, da general Franco, vrhovni poveljnik španske fašistične armade, ne namerava siliti na angleško začetno glede potegnitve v Španiji. On, ki je bil v Londonu, sledi navodilom, ki jih je dobil iz Rima in Berlina. Halifax je obnovil protifašistično propagando, čeprav je sklenil, da ne bo sodeloval pri diktatorskih dogovorih s Chamberlainovo vlado. Halifax sicer naglašuje, da ne more biti sodelovan pri diktatorskih dogovorih, ki bi bili v škodo demokracije. Halifax je bil zdaj informiran, da general Franco, vrhovni poveljnik španske fašistične armade, ne namerava siliti na angleško začetno glede potegnitve v Španiji. On, ki je bil v Londonu, sledi navodilom, ki jih je dobil iz Rima in Berlina. Halifax je obnovil protifašistično propagando, čeprav je sklenil, da ne bo sodeloval pri diktatorskih dogovorih s Chamberlainovo vlado.

Halifax pravijo, da se je pripravljal na to, da se bo odločil, ali bo ostal v kabinetu. Halifax je bil zdaj informiran, da general Franco, vrhovni poveljnik španske fašistične armade, ne namerava siliti na angleško začetno glede potegnitve v Španiji. On, ki je bil v Londonu, sledi navodilom, ki jih je dobil iz Rima in Berlina. Halifax je obnovil protifašistično propagando, čeprav je sklenil, da ne bo sodeloval pri diktatorskih dogovorih s Chamberlainovo vlado.

Halifax je bil zdaj informiran, da general Franco, vrhovni poveljnik španske fašistične armade, ne namerava siliti na angleško začetno glede potegnitve v Španiji. On, ki je bil v Londonu, sledi navodilom, ki jih je dobil iz Rima in Berlina. Halifax je obnovil protifašistično propagando, čeprav je sklenil, da ne bo sodeloval pri diktatorskih dogovorih s Chamberlainovo vlado.

Komunisti objavili platformo

18. avg. — (FP) — Osnovni odbor komunistične stranke je pravkar objavil platformo v zvezi z volitvami, ki se bodo vršile v novembru. Platforma vsebuje devet glavnih točk, ki pa po izjavi odbora ne izražajo socialističnega programa. "Akcijske komunistične stranke pri kongresnih volitvah po vsej državi bodo usmerjene tako, da uverijo volivce o potrebi enotnosti," se glasi izjava. "Delavske in farmerske grupe naj podpirajo le enega progresivnega kandidata za vsak urad in porazijo reakcionarje."

18. avg. — (FP) — Reakcija na platformo komunistične stranke je bila zelo negativna. Komunistična stranka se je izrekla za predložiteljstvo platforme, ki preprečuje politično enotnost. Komunistična stranka se je izrekla za predložiteljstvo platforme, ki preprečuje politično enotnost.

Francija počastila nemške letalce

Prijateljski sestanek francoskih in nemških generalov

Berlin, 18. avg. — Francoski in nemški vojaški voditelji so se včeraj sestali kot prijatelji v vojaškem taborišču pri Doberitzu, v bližini Berlina. Nemški vojaški letalci so demonstrirali svojo izurjenost pred generalom Vuilleminom, načelnikom francoskega armadnega štaba, ki se mudi na obisku. Maršal Goering, nemški letalski minister, general Erhard Milch in drugi visoki vojaški častniki so bili navzoči. General Vuillemin je poklonil francoski letalski križec stotniku Alfredu Henku in Rudolphu von Moreauju, pilotoma, ki sta v družbi dveh drugih letalcev nedavno dvakrat preletela Atlantik in dosegla nov rekord. Polet je bil iz Berlina v New York in nazaj. To prijateljsko gesto s strani načelnika francoskega armadnega štaba je soglasno priznalo vse nemško časopisje. Francoski general je potem odletel s člani svojega štaba v Leipzig, kjer je obiskal letalske tovarne. V Berlinu menijo, da je obisk francoskega generala ublažil napetost med Nemčijo in Francijo.

Francija poslala protest Japonski

Tokio odobril nov načrt ekonomske kontrole

Peking, 18. avg. — Francoski poslanec in komisija zunanjih diplomatov je včeraj naslovila oster protest japonskim avtoritetam proti aretaciji dveh francoskih stražnikov. Protest pravi, da so japonski vojniki aretirali stražnika v četrti, kjer so uradi zunanjih diplomatov. Japonci trdijo, da sta incident povzročila francoska stražnika, ki sta se zapletla v bitko z japonskimi vojniki v nekem kabaretu.

18. avg. — Japonske čete, ki operirajo v provinci Honan, so naletale na velik odpor s strani Kitajcev v prodiranju proti Čangai, glavnemu mestu te province. Cilj operacij je bila okupacija tega mesta, ki leži okrog dvesto milj južno od Kiangsija in skoraj prav toliko mil od Hankova, kjer je začasni sedež kitajske vlade. Japonci letalci so imeli več uspeha v napadu na Čangko iz zraka. Vrgli so veliko število bomb, ki so porušile nekaj skladišč orožja in municije ter dve železniški postaji. Koliko ljudi je bilo ubitih in ranjenih v napadu, ni znano.

18. avg. — Člani kabineta so na včerajšnji seji odobrili nov načrt ekonomske kontrole, da pospešijo vojne operacije na Kitajskem. Po seji so razpravljali, da se bo vojna nadaljevala, dokler ne bo japonska oborožena sila strogolavila režima generala Kaišeka.

18. avg. — Federalni delavski odbor bo odločil v sporu med tesarsko unijo (ADF) in unijo ladjegradniških delavcev (CIO), ki trdita, da predstavljata večino delavcev v ladjegradniški industriji. Odbor bo odločil, ali bo podpiral Rooseveltovo politiko karantene agresivnih držav. Odbor bo odločil, ali bo podpiral Rooseveltovo politiko karantene agresivnih držav.

Podjetniki se bratijo s fašisti

Financirajo Zacharyjeve srebrnosrajčnike

Minneapolis, Minn. — (PF). — Tukajšnji antiunijanski biznismani, organizirani v "openkarski" Associated Industries, in srebrnosrajčni fašisti so si podali roke. Do pobratimije je prišlo, ko je George K. Belden, predsednik Associated Industries, posetil kot "častni gost" tajno sejo za organiziranje postojanke srebrnosrajčnih fašistov v tem mestu. Belden je potem rekel, da ima fašisti "nekatero dobre ideje, toda bi ne hotel indorsirati vsega, kar se je govorilo na seji." On je še prej govoril dve seji srebrnosrajčnikov in očividno pomaga pri organiziranju fašistov. On ima velik avtni biznis v Minneapolisu. Na čelu kampanje za organiziranje fašistov je Roy Zachary, ki pravi, da je splošni organizator organizacije Silver Shirt. Iz njegove izjave je tudi razvidno, da to fašistično organizacijo financirajo industrialci, ki so Zacharyju prispevali "po \$100", katero vsoto bo porabil glavni urad "tajno, toda pravilno." Mogoče gre ta denar za oborožitev fašistov. Zachary je namreč nedavno urgal skupino črniških fašistov, "naj se založe s orožjem in municijo proti komunizmu," toda za čikaške liste to ni bila novica.

Hullov govor razkačil nacije

Amerika igra vlogo pridigarja, pravijo v Berlinu

Berlin, 18. avg. — Zunanji urad je v svojem uradnem glasilu Deutsche Diplomatische Politische Korrespondenz odgovoril ameriškemu državnemu tajniku Cordellu Hullu, ki je v tork obsojil mednarodno razbojništvo in pozval svet, naj dela v prilog miru. Nobene dvoma ni, da je odgovor Hullu narekoval Hitler. Zunanji urad trdi, da je Hull v pozivu demonstriral svoje "ozko mentalno obzorje." "Amerika hoče igrati vlogo pridigarja, ki čeka o potrebi morale ostalemu svetu," piše glasilu. "Iz Hullovega govora je razvidno, da ne razume vzrokov in razvoja dogodkov zunaj Združenih držav. S poveljevanjem idealov individualne svobode in to v luči, da bi ti odpravili vsa zla, je Hull pokazal svoje ozko mentalno obzorje."

Sovjetski parlament ustanovil vrhovno sodišče

Moskva, 18. avg. — Zbornici sovjetskega parlamenta sta včeraj na skupni seji ustanovili vrhovno sodišče. To sodišče bo tvorilo 45 članov. Akcija je sledila sprejetju zakona, ki ima ojačiti sovjetski sodnijski sistem, da bo v skladu s načeli nove ustave. Za načelnika vrhovnega sodišča je bil izvoljen Ivan Goljakov, bivši pastir. On je 50 let star in je bil aktiven v boljševiški revoluciji l. 1917.

Klobučarjem so znižali mezde

Bridgeport, Conn. — Državna pravna in arbitražna komisija je odredila znižanje plač od 7,5% do 10% v vseh klobučarskih tovarnah v tej državi. Kontravertna je trajala dva meseca. Vzrok znižanja je konkurenca neunijanskih tovarn, ki plačujejo nižje mezde.

Homatije v avtni uniji se nadaljujejo

Opozicija deluje za izredno konvencijo

MARTIN SKLICAL SVOJE KONFERENCE

Detroit, Mich. — (FP) — Homatije v avtni uniji gredo veselo naprej in obetajo razcepitve unije. Pristaši izključenih podpredsednikov in tajnika-blagajnika se hočejo pod vodstvom Frankena-teen-komunistične kombinacije za vsako ceno iznebiti Homerja Martina in njegovih kolegov, na drugi strani pa je Martin blokiral peticijo za sklicanje izredne konvencije, sigurno s namenom, da se obrzdi na krmilu. Zadnjo soboto se je v Toledo, O., vršila konferenca, katero so sklicali izključeni uradniki. Udeležilo se jo je 50 predstavnikov krajevnih unij, ki pa niso bili enotni. Ker reprezentacija ni bila taka kakor so pričakovali sklicatelji, se je večina izrekla za sklicanje druge konference. Vršila se bo v Toledo prihodnjo soboto, 20. avgusta, s namenom, "da ukrepa o izredni konvenciji in določi njen kraj in čas." Večina je tudi sprejela sklep, s katerim je pozvala krajevne unije, naj v bodoče ne pošiljajo asessmenta mednarodni uniji, marveč glavnemu stanu CIO.

Zastopniki velikih krajevnih unij, šest po številu, toda so zastopali več članstva kot ostalih 44 zastopnikov, so pobijali ta načrt za okrnjeno ali ilegalno izredno konvencijo, ker smatrajo, da vodi unijo direktno v razkol. Ta skupina je predlagala, naj krajevne unije in članstvo apelirajo na CIO za sklicanje konferen- ce pred 1. oktobrom, ki naj "ukrepa o sklicanju izredne konvencije avtne unije ali druge primerne procedure, ki bi bila sprejemljiva za vse skupine v avtni uniji in s katero bi bilo mogoče vzpostaviti harmonijo in enotnost v uniji." Te konference se naj udeležijo John L. Lewis in predstavniki drugih mednarodnih unij CIO.

Frankenstein - komunistična frakcija se je izrekla proti temu predlogu Walterja Reutherja in osovila sklep za sklicanje okrnjene konvencije in za pošiljanje unijskega asessmenta CIO. Ko bo Lewis prejel ta asessment, bo prisiljen definitivno pokazati svojo barvo, to je s katero grupo simpatizira. Asessment seveda lahko vrne krajevnim unijam in se temu izogne. Walter Reuther, član eksekutive in predsednik velike krajevnice unije na zapadni strani Detroita (West Side Local), je rekel, "da 100.000 delavcev v Detroitu podpira to resolucijo" (manjšina).

Na drugi strani tudi Martin ne počiva. Za prihodnje dni je tudi on sklical dve konferenci, na katere je pozval funkcionarje krajevnih unij. Prva konferenca se vrši prihodnjo soboto v Detroitu, druga pa v nedeljo v Clevelandu. S to potezo bo skušal zmekati steno Frankenstein-komunistični kombinaciji, oziroma svoji opoziciji. Vsekakor izgleda, da bo CIO prisiljen poseči v notranji boj avtne unije in ga na kakšen način izzvati. Kar se članstva tiče, se lahko reče to, da je sito tega boja med voditelji in da je pripravljeno pomesti vse od prvega do zadnjega iz uradov in postaviti novo vodstvo.

Povečana zaposlitev v Fordovih tovarnah

Detroit, Mich. — Ford Motor Co. je porvala 25.000 delavcev, ki so počivali več mesecev, na delo. Upravitelji tovarn so istočasno naznanili, da bodo kmalu uposlili nadaljnje število delavcev.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

SLAVILO IN LASTNINA SLOVENSKEGA NARODA

PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna in Zdravstvena Zveza (Slovene Union) in Chicago
\$4.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.00 na četrt leta; na Chicago
in Cleveland \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; na Cincinnati
\$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$4.00 per year, Chicago and Cleveland \$7.50 per year.
Foreign countries \$9.00 per year.

Člani organizacije so dopolnjevali. Rokopisi dopisov in neobdelanih
dokladov se ne vračajo. Rokopisi literarnih vsebin (črtice, go-
vorila, drame, pesmi itd.) se vračajo poštepisno le v skladu,
če je priložila pošta.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of commercial
nature and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Headed on the left with a black
PROSVETA

3637-28 St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Ameriška gora zlata

Pred kratkim so uradno poročali iz Washing-
tona, da je rezerva zlata v federalni zakladnici
Združenih držav prekoračila ogromno vsoto
trinaest milijard (milijarda je tisoč milijonov)
dolarjev. To je več kot polovica vsega denar-
nega zlata na svetu — ki ga cenijo na 24 mili-
jard — in nobena država v vsej zgodovini člo-
veštva še ni posedovala toliko zlata.

Strašna paradoksa je, da naša Amerika, ki
ima v tem hipu več denarnega zlata kot ves
ostali svet skupaj — ima v svoji sredi tudi naj-
večjo revščino na svetu: največ brezposelnosti,
največjo mizerijo in največ pomanjkanja!

Nemogoče je to zapisati, ne da bi človek
vzkliknil: Kakšna kontradikcija, kakšna anar-
hija, kakšna norogulava ureditev življenja!!!

Zlato kakor srebro samo na sebi ni vredno
nič, toda gospodarski sistem — ki ga so raz-
vili človeški idioti, ni ga dal kakšen Bog — ho-
če, da je zlato podlaga denarne vrednosti in
denar je merilo blagovne vrednosti. Z drugimi
besedami to pomeni, da — dokler ljudje hočejo
— denar predstavlja vse ekonomske, material-
ne vrednote, dobrine in življenjske potrebščine.

Amerika ima v tem hipu ogromno denarno
silo v svojih rokah — in če bi bili oni, ki vodijo
to silo, dovolj energični, bi lahko porabili to
silo ne samo za rešitev notranje gospodarske
krize in uposlitev slehernega zdravega delavca,
temveč tudi v interesu miru po vsem svetu.

Amerika bi lahko — kupila zmago demokra-
cije vsega sveta s tem, da bi izvajala neizprosni
boj kot napram vsem diktaturam sveta! Ame-
rika bi lahko ekonomsko upropastila vse dikta-
torske režime, če bi hotela — ne da bi ji pri
tem bilo treba potratiti življenja enega same-
ga vojaka!

Tako pa — kaj? Kaj pomaga Ameriki ogrom-
na gora zlata, ki se steka iz vsega sveta zato,
da spet odteka nazaj po svetu po — starih ko-
loščah ekonomske igre, katera določa, da
najdržnejši ganeži in največji požrešneži iz-
trgajo zase najmanjši delež materialnih
dobrin...

Fiasko pravice

Prva federalna sodnijska obravnava proti
dolgi vrsti obtožencev, korporacij in posamez-
nih uradnikov, privatnih in javnih, ki so kršili
Wagnerjev delavski zakon, se je ponesrečila v
Kentuckyju. Obravnava, ki je trajala 53 dni
in stala vlado čez \$350,000, se je enostavno
razbila, ko se porota ni mogla zediniti in je
bila razpuščena. Vrniti se bo morala nova
obrnava.

Ob začetku tega procesa smo zapisali v Pro-
sveti, da je ta proces kritična preizkušnja fe-
deralne vlade — namreč preizkušnja njenega
justičnega sistema, njene oblasti in sposobno-
sti, da izvaja svoje najnovejša delavske in so-
cialne reforme. Če vlada ne more izvajati
svojih zakonov, tedaj so njeni zakoni brez po-
mena...

Pravičnost zahteva, da se v tem primeru ne
odlaga fiasko v Kentuckyju v celoti na rame fe-
deralne justice. Če bi se tu obravnava vršila
v primeroma normalnem kraju, bi morda dru-
gače izpadla — država Kentucky je pa znana
kot najslabši kraj Združenih držav, kraj "hili-
billijev" ali hribovcev, iz katerega je Pravica
že davno zbežala in kjer navadno odločujeta
največ korupcija in najbolj okovana pest.

Dokaz je dala obravnava sama. Pet pri-
č je priznalo, da so jih podkupili oziroma so jih ho-
teli podkupiti in tri druge priče so bile ustre-
ljene. To divjstvo in propalost sta mogla le
v kentuckijskih hribih, kjer premovalniški ro-
parski baroni kontrolirajo na vsej črti vse po-
litično, ekonomsko, socialno in kulturno živ-
ljenje in kjer je vsaka pošena demokracija ne-
mogoča. Kako naj bo tamkaj mogoča pravica?

Najelementarnejše civilne svobodščine in
človečanske pravice morajo biti tamkaj šele iz-
vojevane, predno bo tamkaj mogoče dobiti pri-
če in porotnike za kakšno pošeno sodnijsko
obrnava.

Med tem pa mora federalna vlada postaviti
kršitelje Wagnerjevega delavskega zakona
pred sodišče povsod, kjerkoli se nahajajo. En-
krat bo že pravica zmaga in naša zadošče-
nje. Mora! Vsi kršitelji morajo ponovno in
ponovno pred sodišče. To je edina pot, če
noče federalna vlada dvigniti rok kvič in
priznati, da je njena oblast odpovedala.

Glasovi iz
nasebin

Zanimive beležke

Medvešek opisuje Gorjance

Zabja vas pri Novem mestu.

Več prijateljev in članov SNPJ
me je že vprašalo, kdaj se bom
spet oglašil v Prosveti, valed le o
tega bom na kratko poročal le o
nekaterih stvareh; mnogo ne
smete pričakovati. Kajti to lah-
ko stori drugi, na primer Frank
Zaitz in Jakob Zupancič, člana
gl. odbora SNPJ, ki sta se to po-
letje mudila na obisku v Jugo-
slaviji, prvi s svojo ženo in dru-
gi s hčerjo. Obiskala sta razne
kraje in brez dvoma sta dobila
dokaj vpogleda v splošne raz-
mere.

Kar se mene tiče, se največ
držim doma, delam na vrtu in
okrog hiše. Dela je pač toliko ko-
likor ga hočeš in nikdar ga ne
zmanjka. Kadar se naveličam ali
če je preveč, jo mahnem kar v
gozd v senco, zato se ne morem
pritoževati, da mi slabo godi,
kriz pa je v tem, da koncem te-
dna seveda ni nobene "peče",
kar se pač pozna nam, ki ne se-
dimo na kapitalu. Imamo namre-
č le toliko, da prav skromno
živimo. Po nekaterih krajih je
letino toča pobila, v drugih go-
zi suša, v tretjih pa kaže lepo.
Dasi Jugoslavija ni posebno ve-
lika država, je podnebje njene-
ga ozemlja dokaj različno. Po-
letje je najlepše na planinah, ako
človeku sredstva in čas dopušča-
jo. Tam je izredno dober zrak
in kristalno čista, hladna voda,
kakršne se po nižinah ne dobi.
Veste, planine niso le na Go-
renjskem, temveč tudi na Do-
lenjskem, kjer imamo naše Gor-
jance. Kdo še ni čital Trdinovih
spisov in knjig o Gorjancih!

Kdor ne živi v Novem mestu,
je prav gotovo že imel kakšen
opravek v njem, kajti v Novem
mestu je okrajno glavarstvo, o-
krajno sodišče, davkarice, carin-
ski in orožniški urad, gimnazija
obstoja že lepa desetletja itd.
Danes ali jutri ima človek oprav-
ka v enem ali drugem teh ura-
dov. Ko pride v mesto, se goto-
vo tudi ozre na Gorjance. John
Zupanc, ki je dobro znan posebn-
o Clevelandčanom — bil je dol-
goletni natak v klubu društev
SND in soustanovitelj Enako-
pravnosti ter njen podpornik —
se nahaja že sedmo leto v Jugo-
slaviji. Najprej je bil v rojstni
vasi Toplice, sedaj pa stanuje v
Šmihelu pri Novem mestu, kjer
njegova nečakinja — varovanka,
hčerka njegovega pokojnega bra-
ta, obiskuje šolo. On ima kras-
no stanovanje v lepi hiši in v
njeni bližini teče potok. S tega
kraja je krasen razgled na Gor-
jance. Hiša je tako postavljena,
da se ji z drugo hišo ne more
zapreti razgled.

Na Gorjance smo se zadnjič
odpravili na petek ob polpetih
zjutraj; sin Dolf, vnukinja Jo-
sle in Tatjana in jaz. V vnožju
hriba je zadnja vas Gaberje, ka-
mor smo prirajžali v dveh urah.
Vidijo se lepe gorske senožeti
ali kosence. Po vseh Gorjancih
je vse polno senožeti, večje in
manjše, vse obrobline s šopi

drevja. Košnja na teh senožetih
traja mesec dni, pozneje kot v
dolinah, in je samo enkrat na
leto, potem se po njih pase go-
veja živina. Ob našem obisku je
bila večina teh košenic (senožeti)
pokošena. Čez se vijejo steze.
Ljudje so spravljali seno v do-
lino na svoja domovja. Košnja v
hribih je dokaj težavna, še bolj
težavno pa je spravljanje sena
v dolino, pri čemer se rabi le
prvi del voza, zadaj se pa prit-
diho močni koli namesto koles.
Na te vprege naložijo seno in ga
peljejo z volmi v dolino. Gor-
janski kmetje imajo večinoma
majhno živino, ker je taka za
hribovite kraje bolj primerna,
stopa bolj varno po strmih in
prevaža pridelke. Ko to vidiš,
spoznaš kako se mora v teh kra-
jih kmet truditi za svoj obsta-
nek, z njim pa se trudi tudi živi-
na. Kdor je kdaj vozaril les ali
drva po gozdovih, lahko ve, kak-
šna so taka pota in jase, kako
se včasih kar drsa, na drugi stra-
ni pa je treba vleči v hrib.

V Gaberju smo se ustavili pol
ure, da se odpočijemo, potem pa
v hrib. Po tridesetih urah smo
dospeli do prve postojanke, do
izletniške kočice, ki jo je postavi-
lo Slovensko planinsko društvo
iz Clevelanda. Koča stoji ob stu-
dencu čiste in mrzle vode, ki so
mu včasih rekli Pri gospodični.
O tem kraju je profesor Trdina,
znani hribovazec, napisal povest
in omenil kako je ta studenec
dobil svoje ime. Od tu se ti nudi
krasen razgled po vsej dolini.
Tej planinski koči smo ostali prvi
dan in si kuhali, spali pa smo
seveda na senu; v hribih se člo-
vek boljše počuti na senu kot v
dolini na mehki pernici. Zrak iz-
redno dober, kristalno čista mrz-
la voda, ki po okusu prekaša vsa-
ko ameriško mestno ledeno vodo.

Naslednje jutro ob petih se
nas je nekaj podalo na bližnji
hriboček pri Sv. Miklavžu. Tri-
četrte ure počasne hoje v hrib in
bili smo na cilju. Na vrhu je cer-
kva, kakor pač brez mala sko-
ro na vsakem griču, in iz njene-
ga zvonika je krasen razgled po
dolini, gor od Trebnjega pa dol
proti Kostanjevici. Podjeten ro-
jak Hudoklin je tu postavil hišo
iz kamna, ki jo imenujejo gor-
ski hotel. Opremil je sobe z več
udobnimi posteljami za turiste
za prenočišče računa 10 din.
na osebo, kar je gotovo poceni,
če se upošteva kraj, na katerem
stoji ta hiša in da je dovoz te-
žak. Tudi hrana ni draga, turisti
pa si lahko tudi sami kuhajo.
Dolenjski cviček je po 10 din.
liter, torej po isti ceni kot v No-
vem mestu.

Od tam nas je pot peljala juž-
nozpadno na Trdinov grič, ki je
200 metrov višji od Sv. Miklav-
ža. Visok je 1181 metrov (nad
morsko gladino) in obenem naj-
višji vrh Gorjanskega pohorja.
Pot skozi gozd je dokaj strma
in vzelo nas je trideset ure do
vrha, na katerem stoji lesena pi-
ramida, ki služi v brzojavne vo-
jaške svrhe. Od tu je seveda
razgled mnogo lepši in obsežnej-

Philip Murray, direktor Odbora za industrijsko organizacijo.

ši, vidi se daleč gor proti se-
veru in jugu — vso Dolino šent-
jernejsko in doli do Brežic. Od
vrha te gore na belokrajnski
strani je mnogo košenic (gorske
senožeti) in se vidi tudi Bela
Krajina vse do Karlovca na Hr-
vaškem. Na Trdinovem vrhu je
nekoč stala grško-katoliška cer-
kev, ki je sedaj v razvalinah,
kljub temu se 15. avgusta vsake-
ga leta tu čita maša v staroslo-
venščini. Tiste košenice na be-
lokrajnski strani vrha, spadajo
Belokrajincem, ki spravljajo se-
no v svojo dolino kakor njih so-
sedje na drugi strani griča.

Vrnili smo se na našo postajo
Pri gospodični, kjer nas je že ča-
kalo okusno kosilo, ki po taki
hoji izredno tekne. S Trdinove-
ga griča smo šli skoz gozd in čez
planjave, kjer raste vsepolno
robidovja in lepe gorjanske ma-
line, ki smo se jih nazobali, pa
tudi med koprivami gre pot, ki
so marsikateri opekli, a pravi-
vijo, da je to zdravo. Popoldne
smo jo ubrali k zapuščenim to-
varni, ki je bila postavljena pred
več leti, ko je bilo v Gorjancih
mного lesa, da so ga izvažali. Ta
tovarna leži v vnožju hriba se-
vernozpadno od turistične po-
staje Pri gospodični. Tja smo
dospeli po dokaj zložni poti v
trideset ure hoda. Tovarna je za-
puščena in opeka na 40 metrov
visokem dimniku se kruši in raz-
pada. Okrog so jame, v katerih
so kuhali bukov les in ga prepa-
rirali. Tu je bila takrat velika
parna žaga, kjer so se tudi iz-
delovali parketi iz bukovega le-
sa, ki je na Gorjancih prednja-
čil. Tudi oglje so delali iz ne-
porabnega lesa.

Od tovarne do Trdinovega gri-
ča je bila speljana ozkotirna že-
leznica iz lesenih pragov in trač-
nic, ki so bile okovane z železom.
Železnica je tekla od enega kon-
ca do drugega in se dvignila do
vrha Trdinovega griča, od ko-
der se je potem izvažal les z
majhno lokomotivo na močan
motor tovarne avta. Skupno
železniško omrežje te miniatu-
rne železnice je znašalo 16 kilo-
metrov. Danes se vidi le še par
stromečih pragov, vse drugo so
kmetje raznesli, ker se ni nihče
brljal za nadaljnji obstoj želez-
nice. Najhitreje so seveda po-
spravili železje od okovanih le-
senih tračnic. In tako je utihnila

lesna tovarna, kajti drevje je bi-
lo posekano in izsekano, gozd iz-
črpan, les se je prodal, ko je bil
izdelan za promet. Od tovarne
so vozniki prevažali les na že-
lezniške postaje. Glavna držav-
na cesta ni daleč od tovarne. Ta
cesta pelje iz Novega mesta v
Metliko in v Suho krajino. Pač,
vredno je bilo, da smo si ogle-
dali tudi to gorsko tovarniško
zanimivost.

Tako smo si na naši turi ogle-
dali lep kos Gorjancev. Poleg
krasnega razgleda smo uživali
tudi sveži zrak in imeli smo lep
užitek. Ko smo se vrnili v na-
še postajališče, nas je spet čakal
obed ali malica, nakar smo se
kmalu odpravili proti domu, ka-
mor smo prišli po treh urah ho-
da, kajti navzdol po hribu in kam-
nju, kje spodaj pa bi morda ča-
kal s polomljenimi udi rešitve.
Treba je opreznosti, kljub te-
mu pa ta pot ni tako težavna,
saj to vendar ni bil zlet v Kam-
niške planine ali na vrh Trigla-
va.

Naj zadostuje. Upam, da bo
dovolj za enkrat, tako tudi za
našega Prosvetinega "očeta"
Toneta Zdijskega, ki stalno do-
pisuje v Prosveto. Ko bom spet
šel na kakšen zlet, se bom pa
spet oglašil s kakšnim poročil-
lom. Pošiljam pozdrave iz sta-
re domovine vsem našim čitate-
ljem in rojakom!

Ludvik Medvešek, član
društva Naprej št. 5 SNPJ.

"Množina šteje..."

Thomas, W. Va. — Pred tre-
mi leti smo poudarjali, da za vse
Slovence v okolici Thomasa je
potrebno, da se organiziramo
politično in da v ta namen usta-
novimo političen klub. Samo
toliko, nato je prišla nevihta z
grmenjem in govor se je zaklju-
čil.

Dne 10. julija, po seji dru-
štva št. 29 SNPJ, smo poudar-
jali isto. Navzoče članstvo je bilo
povsem drugačnega mnenja kot
pred tremi leti. Delavske in po-
litične razmere se naglo spre-
minjajo in tako se moramo tudi
mi. Sedaj smo spoznali, četudi
pozno, da posameznik v javnem
življenju je ničla; ako hočemo
kaj doseči, mora biti množina,
čim večja množina, tem večja
moč. Tega smo se zavedali in
odobrili, nato pa določili dan 31.
julija za prvo sejo političnega
kluba. Prva seja je bila v vseh
ozirih jako zadovoljiva, udelež-
ba tudi dovoljna, navzočih je bi-
lo nad 50% tu živčih Sloven-
cev in Slovenk. Čast Sloven-
kam!

Tako izgleda, da se tukajšnji
rojaki zanimajo za to potrebno
organizacijo, ki bo štela 95%.
Kaj je namen te organizacije,
boste slišali na prihodnji seji,
ki se bo vršila 28. avg. ob 2. po-
polndne v navadnem prostoru.
Naproseni ste, da se udeležite
vsi, ki ste bili na prvi seji in vsi,
ki ste bili zadržani od prve seje
valed oddaljenosti in slabega
vremena. Poleg volitev uradni-
kov bodo tudi druge važne stva-
ri na dnevnem redu.

Martin Chick, 29.

O vnetju dovodnic in
njih zdravljenju

Kdor je opazoval kdaj mišičaste noge in
ke kakšnega atleta, je opazil tudi napet
razpletene dovodnice, ki so poseben znak
kega moškega telesa, dočim jih na mehke
ženskem telesu ni videti ali pa le kot m
modrikaste črte.

Krepki snopi dovodnic mišičastih teles
vo niso nelepiti in tudi ne znak bolezni. De-
če pa je, če vidimo nesorazmerje med ali
nim mišičjem in pogostoma za prst debe-
zaviti dovodnicami, ali pa če se kažejo
drugače gladkih in okroglih mečah še m
žensk temno modri vozli.

Tiste modro rdeče žilice, ki se pojavljajo
sebo pri ženskah in večinoma niso debe-
od niti ter se širijo v obliki čopiča, ne da
dvigale nad kožo, ne spadajo med krčne
medicinskem smislu, temveč med materna
menja.

Medtem ko ležijo odvodnice, ki prinašajo
za prehrano noge, v globini med mišicami
dovodnice zbiraajo pod kožo v čedalje večji
debelejše cevi. Najobilnejša med njimi g
notranjosti stegna proti dimljam.

V vseh dovodnicah, ne samo v spodnjih o-
činah, nahajamo v presledkih tiste zaklopke
onemogočajo, da bi se kri iz debelejših žil
čala v ožje. Vse dovodnice sestoje tudi iz
plasti, iz notranje, ki jo tvorijo tesno d
pri drugi ploske stanice z gladko in sijajno
vršino, iz srednje, precej debele, ki sesto-
loma iz podolžnih, deloma obročastih miš-
vlaklen, in iz vnanje plasti, ki jo sestav-
krepka vezna vlakna, ki so zaraščena z ve-
tkivom, kakršno napolnjuje vse presledke
organi. Naloga mišične plasti v dovodnicah
da, da bi se zoperstavila vsakemu povečan-
notranjemu pritisku, ki bi prehudo obrem-
val prožnost notranje plasti. Druga njena
loga je ta, da bi s krčovitjo po dolgem in p
žilo stiskala ali širila, daljšala ali krajšala
povzročala tako sesajoče in brizgaajoče gib-
poganjajo kri v dovodnicah v prvi vrsti p
arcu. Sesajoča sila desnega srčnega pre-
in stiskajoči učinek razgibanih okostnih n
za to sama ne zadostujeta.

Če povzroči bolezen motnje v tem um-
sistemu zaklopke in mišic, tedaj pride do r-
ritve dovodnic z vsami njenimi posledic-
motnjami prehrane v udu in utrudljivostje
bolečinami v nogah.

Kri se tako dolgo, dokler je v žilah in
cah, ne sesirja. Če pa izstopi iz njih, teda
sesirja, kakor opazimo že po trdih bulah, ki
stanejo tedaj, če krepke udarce raztrže ka-
žilico. Zdi se, da se kri strdi, čim ni več v
zi z neranjeno gladko in sijajno oblogo v
tranjosti žile. Če pa se zveza med stan-
notranje stene zrahlja, stopi kri v tkivo
temi stanicami in pod njimi ter nastaj-
majhni sesirjeni vozli.

Če teče kri zelo počasi skozi bolno žilo,
so odvodne mišice, ki jo poganjajo na-
ali ker je pod bolnim mestom dovodnica
širjena, tedaj nastanejo ob prilepljenih se-
kih na stenah sesirjene nitke, ki se giblje
krvnem toku in se v kratkem času podaljš-
ter odebelijo, ne da bi krvni tok sploh ka-
polnoma zavre. Ko postanejo te niti takto
bele, da se dotikajo nasprotne žilne stene
lahko zaprejo in se spremenijo v neko v
brazgotine. S tem se družijo bolečine in
javi vnetja, kar vse imenujemo vnetje do-
nic. Če pa takšen sesirek ne narase, temve
odtrže, ga krvni tok požene s seboj in ga o-
običajno v kakšni večji pljučne odvodnice,
povzroča kakor kap nenadne in hude bole-
ske pojave, ki jih imenujemo pljučna embol-
V lažjih oblikah se kaže vnetje dovod-
zmernimi bolečinami in majhno rdečkasti-
modrikasto barvo kože, v težkih primerih
pojavljajo hude bolečine vzdolž voza, ki je
krit z močno rdečo kožo in ki predstavlja s
nim sesirkom napolnjeno dovodnico. Med-
ko so v prejšnjih časih obravnavali ta vnet-
tem, da so noge polagali visoko, da so jih
jali v obkladke, jih mazali z octovo kisljo gl-
jodovimi in katranovimi mazili, pred vsem
predpisovali najstrožje ležanje, ker so se v
pri najmanjšem gibu embolji, poskušajo da
ozdraviti to bolezen s čim prejšnjim giban-
Seveda pa je treba pri tem še neobolele, t-
za obolenje pripravljene dovodnice stisniti
elastičnimi obvezkami, z obvezami, ki so pre-
jene z limom in cinkovim belilom, pri čemer
je treba paziti, da se dovodnice ne zapre-
prevelikim pritiskom. Z vsem tem prepreč-
škodljivcem zagatitev dovodnice s sesirj-
krvjo in obtok v bolnem udu se mehnično

(Dlje na 3. strani.)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete z dne 19. avgusta 1918)

Domače vesti. V Great Fallsu, Mont., so
tirali dva "Arstrijca". Vilijama Petroviča
njegovega sina Mika, ki sta obdolžena um-
rojaka Louisa Tiana.

Delavske vesti. Dan za dnevom se poj-
ljajo smrtne nesreče v ameriških industri-
Svetovna vojna. Francozi so začeli novo of-
zivo zapadno od Soissons in ujeli 1700 Ne-
cev.

Sovjetska Rusija. Iz Amsterdamu se dan-
va, da Nemci spet nameravajo z okupacije
trograda.

Španske nune, ki so se po dogovoru med ljudsko vlado in Anglijo preselile iz Barcelone v London.

Vesela pisarija

France Feršič

— Kaj greste vi tudi z nami? —
In sem se spominjal tudi tistega fajmoštra, ki je molil samo za druge, pardon, ki so molili — sploh, pardon! —
O fajmoštrih in teletih letošnje počitnice ne bom pisal; kajti so oboji razžaljeni. Tako so me prepričali "Domači odmevi."
In da bi jaz kvaril komurkoli počitnice; Jaz že ne!

SANJE

— Ne sanja se mi, pa se mi ne sanja, naj počem kar hočem. Če mi časih kaj malega ostane zjutraj v spominu, potem je to tako sklopuštrano, da nima ne nog ne glave. Da bi se pa kaj poštenega sanjalo, kaj koristnega in pametnega, kaj takega, kar obeta srečo, denar, boljše prihodnost, tega pa ne! —
— Beži no, bodi pameten, stari! Kaj bi sanje pomenile!?

— Kaj sanje? Sanje, sanje, moja draga! Poznam človeka, ki je proti koncu vojne zadel na tomboli Rdečega križa 2000 kron. Takrat je to bilo še dosti denarja. In to samo zato, ker se mu je prejšnjo noč sanjalo, da je zlomil drog nad latrino. Hoj, in kako je pripovedoval oficirjem, ki so se zanimali za njegovo srečo: kako so ga sam presvetili cesar vlekli iz latrine, kako sta se oba nazadnje pogreznila čez glavo. Takorekto huda stvar, čeprav samo v sanjah! Toda je zato zadel drugi dan 2000 kron; v dobi, ko so še mnogo veljale! —

— In ti to verjameš? Jaz pa le mislim, da si je izmislil, ker je bil na cesarja hud zaradi vojne, pa ni mogel v drugi obliki stresati svoje jeze! —

— Pa še kako verjamem. In če bi se meni le kaj malega sanjalo o taki nesnagi ali recimo vsaj o ušeh, pa bi bil zadovoljen. Vsaj četrtina drugega ali tretjega dobitka bi bila zagotovljena. Tako pa plačjujeva že leta in leta, zadeneva pa ne nič! —

Jeronim Kuntara, organiziran staroupokojevec, skoro vsako jutro podobno godrnja med vstajanjem in oblačenjem, žena pa mu nasprotuje. Nasprotuje takorekto iz suhih principov, podobno kakor v politiki. V tej dobi zakonskega življenja je še edini čar v prepri, kdo ima prav, odnosno vsaj bolj prav. In zato ona ne veruje v sanje. Če pa bi on ne veroval, bi mu jih razlagala ona.

Ko se umije, opravi tičke. Najpoprej papirge. Prijazno kramlja z njimi. Zatem kanarčke. Očisti kletke, nasuje hrane, nalije vode. Nato krmi kunce. Ko je vse opravljeno, sede k zajtrku.

— Glej, samo še tri dni imamo do glavnega dobitka, samo še trikrat se nam lahko sanja, pa ne in ne. Potem pa zopet ne bo pol leta nič upanja! —

Vselej žena tudi ne reagira. Stiridesetleten zakon ne zasluži polne pozornosti. Zato vodi on vse tri dni samo take razgovore, toda prepira ne izzove vselej.

Mine tudi to. Dobitka ni ne glavnega, ne posravnega. Nabavi že novo srečko, pozabi staro. Življenje teče.

Vsak mesec po enkrat potuje v Ljubljano. Vselej z železnico. Navadno prvi ponedeljek po prvem. Nabavi potrebščine za dom, obišče znance, organizacijo, da vidi, kaj bo s staroupokojevcem, s povrnitvijo draginjskih doklad, malo v kavarno zaradi novic; zvečer pa se vrača poln čudno lepih stvari. To potem zadošča za ves mesec za prijazne razgovore in za zakonsko-družabne prepire.

Bliza se zopet nov prvi v mesecu. Sledil mu bo tudi nov ponedeljek. Toda tokrat ga ne more pričakovati, preveč so lepega napisali časopisi o povrnitvi doklad. Mora poprej, da vidi kako je s stvarjo.

Nedeljo zvečer pred prvim pravi:
"Jutri grem v Ljubljano, pa ne z vlakom, nego z avtobusom."

— Tako! Čemu te novotarije? —
— Saj vidiš! Železnica sploh nikamor ne pride. Zamud je toliko, da druga druge ne dohiteva. In jutri bi bil rad malo prej gori. —

Dave Riggs:

Nova profesorica

Latinska ura je potekla ko vsaka druga ura; bila je zadnja to šolsko dopoldne. Medtem ko so postajali pri drugih profesorjih dijaki že nemirni in so komaj čakali na odrešenje zvonca, je vladala pri Miss Colesovi tišina in pazljivost. Pri njenih urah je namreč vladal takšen mir in red, da bi bil v čast vsaki telovadni, pevski in risalni uri.

Miss Colesova je bila očitna ljubljanka razreda; bila je ena tistih profesoric, ki že s svojo simpatično zunanostjo vlijejo učencem zaupanje in zanesljivost. Razen tega je umela latinsko tako živo razlagati, ko da bi Cezar šele pred nekaj tedni prekoračil Rubicon in ko da bi pravda med Cicerom in Catilino bila natanjena šele v večeranjih dnevnikih. O modnih vprašanjih Agrippininih sovrstnic je govorila najmanj tako dolgo, ko o "temporare čum", ki ga je

— "Otroci," je rekla, "ali ste že slišali veliko novico? Od jutri dalje vas ne bo več učila latinsko Miss Colesova, ampak Missis Larringtonova..."

Ves razred je protestiral z zateglim in odločnim "Ne..." V tem je pozvonilo. Missis Colesova je zaprla svojo knjigo, vstala in se je ko vsak drug dan lju-

že je pretil nov prepri. Ker pa tudi v njej prevladuje radovednost, sama natihoma želi, da bi se čimprej dognala resnica o draginjskih dokladah. Odloči Jeronim za avtobus in vse je v redu poldruge uro prej.

Navzlic temu ne zaspi trdno, kmalu po četrti uri pa začne:

— Pomisli, samo pomisli: Zdaj, ko ni več zrebjanja, pa take sanje! Zdaj, ko pod milim bogom nimamo upanja na kakšne solde, pa takšne kolosalne sanje! —

Tleska z rokami in z jezikom.

Ona nejevoljno:

— Mar bi v miru spal, da bi se dobro odpeljal na to pot, pa še avtobus po vrhu! —

— Spal, spal, kdo bo zmeraj samo spal. Saj tako preveč spimo. In po smrti bomo tudi vedno samo spali. Toda sanje, takšne sanje! Kaj bi dal za take sanje na dan zrebjanja glavnega dobitka?!

Zeno premaga radovednost:

— I — kaj pa se je sanjalo takega? —

— Poslušaj, pomisli: stojimo v cerkvi pri cesarski maši, vsi uradniki lepo po vrsti in šaržah. Vse v paradi. Kar prilazeta po moji rami dve uši, tiste velike bele s sivimi križi, ki so takorekto končale svetovno vojno, pa kreneta za ovratnik in izgineta v notranjost. Pomisli, duša, to pomeni srečo, denar, bogastvo! —

Razlaga sanj je jako prikupna, da žena ne more začeti običajnega prepira, ki bi naj ciljal na to, kdo ima bolj prav. Navsezadnje: Zakaj pa bi sanje res nekaj ne pomenile? Mar jih bog pošilja res tako nesmiselno?!

Oba se zatopita v razglabljanja.

— Kaj misliš, kaj bi moglo biti na stvari? —

— Kaj more biti? Zrebjanja ni, dedščine nimava po kom pričakovati! Kaj more biti drugega, kakor da bodo vrnili draginjske doklade ali pa morda še kako po vrhu zboljšali položaj staroupokojevcem?!

Se zastoni toliko piše in govori o teh stvareh? Ali misliš, da se ljudje zastoni vesele in delajo načrte in proračune na te dohodke in — oh! — morda celo dolgovce! —

Tako tolmačenje sanj je vzeto ženi prav iz dna srca. Saj bi bilo treba tega in onega. Posebno zdaj za zimo.

Zato sta oba v najboljšem razpoloženju. Znaša ona; Kuntara pa se posebno skrbno oblači.

Ko zatuli avto gori nad ovinkom, Jeronim že stoji pod kapom, kjer je zapisano "postajališče", tišči marelo, nahrbtnik in velik zložitljiv cekar, kamor bo utovril vsa naročila.

Avtobus malone že poln. S težavo dobi Jeronim v ozadju ob prehodu sedež. Oni, ki se ne rinejo dovolj naglo skozi vrata, ostanejo stoječi na sred. Sliši se glas sprevednikov:

— Le not', le not', zadi je še v'lik prostora! —

Gneča. V ostrih ovinkih premetava zdaj k levi zdaj k desni steni. Razprostirajo komolce, da očuvajo glave.

Dež pada. Blato škropi. Na vsakem križpotu stoji kdo in ustavlja z marelo. Vstopi. Sredi vasi, skozi katere vozijo, novi potniki. Čuje se neprestano glas mladeniča s torbo in kačketom na glavi:

— Le not', le not', zadi je še v'lik prostora! —

Ze so stlačeni kakor sardele. Toda še vstopajo novi. Med njimi star berač. Vse se umika, toda kam.

— Kakopak, še ta mora, kakor da nas ni dovolj.

— Uf, še berači se vozijo z avtom, kam smo prišli? —

Take brezračne besede bole dobrično Kuntaro, ki je danes zaradi lepih sanj in še lepšega pričakovanja ves raznežen, pa ga hrabri.

— Kar bliže se dajte, kar bliže! —

Beraču ni treba dvakrat reči. In ko se izkaže, da ima premalo denarja za vožnjo, do Ljubljane, de ves opogumljen Kuntari:

— Gospod, dva dinarja mi pomagajte, tukaj ne morem ven, pogledajte, kako lije! Oh, moj bog, ves krompir bo segnil letos! —

(Dalje prihodnjik.)

"Takšna nasmrnost!" je kričala Polly Thatcherjeva in njena sveža lica so žarela od razburjenja. "Od danes do jutri nam jemljejo našo drago Miss Colesovo, v zameno nam pa postavijo pred nos takšno pošast!"

"Kako pa veste, da je pošast?" je vpila Anny Howardova. "Mogoče nam bo delila bonbone in morda bomo lahko vsa kol uro spale..." A tovarišice so jo izžvižgale. Ves razred je bil enih misli, da ne mara bonbonov in da tudi spati noče med učnimi urami. Zahteval je le svojo ljubko, očarljivo Miss Colesovo.

"Vsaj spodobno bi se bila lahko poslovila od nas..." je menila mala Ruth Baxtrova in debelo solze so ji stopile v oči. "Zdaj nečem prav nič več slišati o starem Cezarju."

Ko so dekleta naposled vse žalostne in potrite odlele domov, jim je Polly Thatcherjeva z vihrajočimi kitami zagotavljala: "Po kosilu bom šla k Miss Colesovi in jo bom skušala pregovoriti..."

Na urniku je bilo zapisano, da je naslednji dan drugo uro latinsčina. Profesor Finn si ni vedel razlagati, zakaj razred to pot tako malo posluša njegovo napeto zgodovinsko predavanje o tretji dinastiji starih Feničanov. Toda dekleta so imela vse druge skrbi, kakor da bi se razvnela zaradi že zdavnaj umrlih vladarjev.

Polly Thatcherjeva je morala venomer pripovedovati svojo zanimivo zgodbo, kako je bila okoli treh zvonila pred stanovanjem Miss Colesove in kako jo je nazadnje hišnica vrgla skozi vrata. V odmoru je razred ravno dušno sklenil, da bo novi profesorici, pošastni Missis Larringtonovi kolikor mogoče ogrenil življenje.

Ko je naposled zazvonilo k pričetku usodne ure, so dekleta sedela v svojih klopih s takšnimi obrazy, ko da se bo nanje vsak trenutek zrušil strop. Potlej so se na hodniku zaslišali krepki koraki in oči vseh so se kakor bi trenili uprle v vrata. Leta so se odprla mučno počasi in vstopila je — Miss Colesova s svojim prikupnim nasmehom.

Učenke so od samega strahu in presenečenja pozabile vstati. Mala Ruth Baxtrova se je prva znala.

"Miss Colesova!" je vzkliknila s pojemajočim glasom, "saj so nam včeraj vendar rekli, da bomo dobile novo profesorico Missis Larringtonovo."

"Da — to sem jaz," je pojasnila ljubljanka vsega razreda. "Včeraj popoldne sem se namreč poročila z Mistrom Georgom Larringtonom..."

Jesenske volitve

Ali bo ameriško ljudstvo odobrilo politiko novega deala, kakor je to storilo leta 1936? Ali bodo volilci poslušali glas opozicije, ki trdi, da je baš new deal kriv sedanje "recesije"? Kak vpliv bo imela na izid tretja stranka, organizirana po governerju države Wisconsin? Kako volilno moč bodo pokazale manjšinske stranke, kot so American Labor Party, socialistična in komunistična stranka?

To so vprašanja, ki povzročajo v tem času skrb ameriškim političnim voditeljem. Na ta vprašanja pa bodo odgovorili volilci sami dne 8. novembra.

Istega dne bo izvoljeno vse članstvo spodnje kongresne zbornice (house of representatives), kajti ta zbornica se obnavlja vsako drugo leto. Senatorji pa

J. L. Williams, načelnik policije korporacije Republic Steel, pred senatnim odsekom, ki vodi preiskavo zatiranja civilnih svobod.

SPEAKING OF SAFETY

so izvoljeni za dobo šest let, in sicer tako, da šestletna doba ene tretjine senatorjev poteče vsako drugo leto. Radi tega bomo to jesen izvolili 32 senatorjev.

Izid volitev določa smer narodne politike za prihodnji dve leti. Leta 1940 pa bomo volili ne le nov kongres, marveč tudi za novega predsednika. Volilci se bodo morali zopet odločiti o temeljnih problemih vlade.

Izvolitev novega kongresa pa ni manj važna kot izvolitev predsednika. Res je sicer, da energičen predsednik more imeti metodajen vpliv na narodno zakonodajo, ali to je mogoče, ako ima on večino v obeh zbornicah kongresa. Saj se dostikrat tudi dogaja, da kongres, dasi je v večini iste stranke kot predsednik, vendar odbija nekatere predloge, ki jih on zagovarja. To se je zgodilo v zadnjem kongresu, ko ni kongres hotel povečati števila sodnikov federalnega vrhovnega sodišča.

Kake so pravice kongresa? Te so jasno označene v ustavi Združenih držav.

Kongres ima pravico nalagati in pobirati davke. Denar, ki je potreben, da se plačajo stroški vlade Združenih držav, da se vzdržuje vojska in mornarica, da se izvede program socialne varnosti in javnih gradenj, da se plačajo pokojnine vojakom in izvršuje mnogo drugih federalnih nalog, se nabira poglavitno potom dveh vrst davka — carine na uvoz nekaterih predmetov in dohodninskih davkov (income tax), ki se plačujejo na osebni letni dohodek. Imamo pa tudi davek na tobak, zabavne vstopnine in prebitek profita industrij.

Kongres vsako leto sestavlja proračun izdatkov federalne vlade. Nobena vsota ne sme iz zakladnice, ako je ni kongres odobrila.

Kongres si sme izposoditi denar na kredit Združenih držav. Ima oblast odrediti tiskanje papirnatega denarja, določiti veljavna merila. Za narodno obrambo sme kongres storiti takorekto vse. Le kongres ima pravico napovedati vojno. Kongres

sme pooblastiti predsednika, naj prevzame železnice, ladjedelnice in druge industrije in naj regulira zalogo živeža.

Povrh teh oblasti kongres določa upravo in ustanovitev pošt nih uradov in pošt nih cest. Določa obseg avtorskih pravic in pravic iznajditeljev. Sme določiti število sodnikov vrhovnega sodišča in ustanoviti nižja federalna sodišča. Kongres določa pristop novih držav v Unijo in sklepa o vseh zakonih za District of Columbia, ki obsega glavno mesto Washington.

Splošno rečeno: obe zbornici

imata isto oblast — house of representatives. So pa vendarle neizjemne. Na primer, vsi predlogi glede pobiranja davkov morajo izvirati iz spodnje zbornice. Le nižja zbornica ima vico začetni obtožbo proti enim uradnikom. Na drugi ni ima senat le pravico od predsednikova imenovanja terih višjih uradnikov in le ima pravico odobriti ali mednarodne pogodbe, sklepe z inozemskimi državami. Čaju obtožbe (impeachment) nižji zbornici, služi senat kot sodišče.

Te so v kratkem pravice lasti kongresa. Predsednik more razpustiti kongres, je to mogoče pri evropskih lamentih. Zato je kongres polnoma neodvisna panoga ralne vlade. V sistemu naše vlade so tri neodvisne ga: zakonodajna (kongres), izvršilna (predsednik) in sodna (vrhovno in nižja sodišča).

Ali ste že uročili Prosto ali Mladinski list svoj prijatelju ali sorodniku domovino? To je edini trajne vrednosti, ki ga mal denar lahko po svojem v domovino.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine ki ena nima. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlane \$6.00 eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assementu \$1.20 tednik, se jim to prišteje k naročnin. Torej sedaj ni varoka, reči, je list predrag za člane S.N.P.J. List Prosveta je vaša lastnina gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Če lista Prosveta je:

Za Zdrn. države in Kanado \$6.00	Za Ciceo in Chicago je \$7.00
1 tednik in..... 4.50	1 tednik in..... 4.50
2 tednika in..... 8.00	2 tednika in..... 8.00
3 tednike in..... 12.00	3 tednike in..... 12.00
4 tednike in..... 16.00	4 tednike in..... 16.00
5 tednikov in..... 20.00	5 tednikov in..... 20.00
Za Evrope je..... \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnimo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli proč od družine in bo zahval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je take skupne naročnina na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne storite tedaj mora upravništvo snizati datum za to vsoto naročnika.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo poltillam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. družina \$.....

Naziv.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sleditih članov moje družine:

2).....Čl. družina \$.....

3).....Čl. družina \$.....

4).....Čl. družina \$.....

5).....Čl. družina \$.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

SPOMIN NA STARO DOMOVINO

"NAŠI KRAJI"

ZBIRKA 87 SLIK iz vseh krajev Slovenije. V finem bakrotisku na dobrem papirju, v velikosti 5x7 1/2 inčev

Ta krasna zbirka, vas stane samo \$1

SPADA V VSAKI SLOVENSKE DOM

Največja zaloga slovenskih knjig v Ameriki!

V knjigarni "Glas Naroda" lahko dobite vsakovrstne slovenske knjige naših priznanih pisateljev: Cankarja, Tavčarja, Jurčiča, Preglja, Kmetova, Milčinskega, itd. V zalogi imamo prevode del svetovnoznanih mojstrov Gospodarske, gospodinske in poučne knjige. Igre, pesmi, zemljevide.

Ljubitelji lepe knjige naj pišejo po cenik knjig, ki jih imamo v zalogi.

"GLAS NARODA" (Dep. N.) 216 W. 18th Street, New York